

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE ISTEbNA
NA LATA 2022-2024
ZA ROK 2024**

Istebna, 20.03.2025r.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Istebnej w 2024 roku realizował założenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 przyjętego Uchwałą nr XLIV/287/2021 Rady Gminy Istebna z dnia 30 listopada 2021 r. Obowiązek realizacji tego programu wynika z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177), a złożenie sprawozdania z art. 179 w/w ustawy.

Rodzina jest podstawową grupą społeczną, która wywiera największy wpływ na rozwój i życie człowieka. To w niej każdy nabywa podstawowe umiejętności, doświadczenia, które stają się fundamentem życiowych kompetencji oraz wzorców. Jeżeli struktura ta jest zaburzona lub dotykają ją trudności, nie pozostaje to obojętne dla funkcjonowania jej członków. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji, aby umożliwić dzieciom jak najlepsze funkcjonowanie w domu rodzinnym. To na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej spoczywa obowiązek wspierania rodziny z trudnościami oraz organizacji pieczy zastępczej.

Celem głównym Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 - 2024 było „**wspieranie rodzin mających problemy z wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapobieganie dysfunkcjonalności rodzin**”

Cele szczegółowe programu i działania podejmowane na rzecz ich realizacji:

- 1. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.*
- 2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dla rodzin z dziećmi.*
- 3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców*

Działania podejmowane w ramach tego programu powinny zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminować zagrożenie zabrania dziecka z rodziny, a jeśli sytuacja dziecka będzie wymagać okresowego umieszczenia w pieczy należy podejmować takie działania, aby zapewnić szybki powrót do rodziny. Podobnie jak w poprzednich latach, szczególną rolę w realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny odgrywał asystent rodziny.

- **Wsparcie asystenta rodziny**

Tabela nr 1 ilość rodzin objętych wsparciem asystenta i umieszczonych w placówkach

ROK 2024	Ilość rodzin objętych wsparciem asystenta		Ilość dzieci w rodzinach zastępczych	Koszt pobytu w rodzinach zastępczych	Ilość dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	Koszt pobytu w placówkach
	Na wniosek pracownika socjalnego	Postanowienie sądu				
Ilość/ kwota	6	9	37	141 784,13 zł	4	23 308,67 zł

W 2024 roku wsparciem asystentów rodzin było 15 rodzin, w których było łącznie 37 dzieci.

W przypadku rodzin, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej, celem pracy asystenta z rodziną był powrót dzieci do rodziny biologicznej. W 2024 roku na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Cieszynie rozpoczęto pracę z jedną rodziną, z pozostałymi rodzinami praca była kontynuowana z lat ubiegłych.

Praca asystenta z rodziną w środowisku polega przede wszystkim na współpracy z pracownikiem socjalnym ale również na współpracy z instytucjami pracującymi na rzecz rodziny, z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, kuratorami, placówkami oświatowymi, poradniami. W każdym z przypadków asystent przy współpracy z pracownikiem socjalnym razem z rodziną opracowywał plany pracy, który wytycza cele, do których rodzina zmierza i efekty, które zamierza osiągnąć. Wszystkie te działania odbywają się przy aktywnym udziale rodziny. Asystent bowiem towarzyszy rodzinie, wskazuje możliwe rozwiązania, jednak nigdy nie wyręcza.

W 2024 roku asystent zakończył pracę z 4 rodzinami, w przypadku 2 rodzin został zrealizowany plan pracy. Natomiast w przypadku 2 rodzin na wniosek asystenta spowodowany brakiem współpracy Sąd wydał postanowienie o zakończeniu pracy na rzecz rodziny. Asystent po zakończeniu pracy z uwagi na zrealizowany plan jest zobowiązany prowadzić monitoring. Nadmienić jednak należy, że w każdej sytuacji w której pracownicy socjalni pozyskują informację o podejrzeniu nieprawidłowości i możliwości zaistnienia sytuacji sprawowania niewłaściwej opieki nad dziećmi, jest to wnikliwie sprawdzane i podejmowane są odpowiednie działania, również we współpracy z innymi instytucjami i służbami.

W roku 2024 została wprowadzona praca zespołu specjalistów na rzecz rodziny, gdzie jest przydzielony asystent. Zapraszani są wtedy specjaliści następujący: pedagodzy, kuratorzy, pracownicy socjalni i rodzice małoletnich dzieci. Celem tych spotkań jest ustalenie wspólnego planu działań na rzecz poprawy sytuacji rodzin.

W wyniku pracy asystenta członkowie rodziny na nowo budują relację wewnątrz rodzinne, uczą się jak niwelować destruktywne zachowania członków rodziny. Są bardziej świadomi własnych emocji i lepiej radzą sobie ze stresem.

Rodziny objęte asystą rodzinną motywowane były do :

- stałego kontaktu z wychowawcami lub pedagogiem
- samodzielnego załatwiania podstawowych spraw w urzędach
- przestrzegania wizyt kontrolnych u lekarza
- przestrzegania zasad higieny oraz zachowania czystości w domu
- poszukiwania zatrudnienia
- racjonalnego gospodarowania budżetem domowym
- podjęcia leczenia w Poradni Leczenia Uzależnień, korzystania z terapii psychologicznej w punktach konsultacyjnych
- asystent rodziny motywował i prowadził rozmowy edukacyjne z osobami uzależnionymi od alkoholu oraz środków odurzających

Problemy nad jakimi pracowano z rodzinami:

- problem z nadużywaniem alkoholu
- problem z wypełnianiem funkcji opiekuńczo – wychowawczej
- problem bezrobocia
- niski poziom umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz gospodarowania budżetem domowym
- niski poziom świadomości na temat przestrzegania zasad higieny osobistej
- problem przemocy w rodzinie
- analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny pomoc w integracji rodziny
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny

1. Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego.

W Punkcie Konsultacyjnym udzielane były porady psychologa. W 2024 roku z takich porad skorzystało **90 osób w tym 55 dzieci, odbyło się 360 godzin konsultacji**. Rodziny, które borykają się z problemem uzależnień, mogą skorzystać również z bezpłatnych porad w punkcie konsultacyjnym dla osób uzależnionych i ich rodzin. Osoby uzależnione od alkoholu kierowano do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Pomoc psychologa była świadczona zarówno rodzicom, jak i dzieciom. W przypadkach, w których potrzebna był porada prawna, kierowano osoby do bezpłatnego

poradnictwa w Istebnej, prowadzonego przez Starostwo Powiatowe w Cieszynie. Gdy w rodzinie z problemami były dzieci w wieku szkolnym, pracownicy socjalni nawiązywali ścisłą współpracę z kadrami pedagogicznymi szkoły, by właściwie zdiagnozować potrzeby i właściwie pomóc dziecku / dzieciom.

2. Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej

Do zadań gminy należy współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej. Gmina ponosi koszty pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, rodzinnych domach dziecka i rodzinach zastępczych. W roku 2024 Gmina Istebna dofinansowała koszt pobytu dla 4 dzieci z 2 rodzin umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej na kwotę 23 308,67 zł.

Ponadto Gmina poniosła koszt za pobyt dla 23 dzieci w rodzinach zastępczych na kwotę 141 784,13 zł ze środków własnych.

W roku 2024 w pieczy zastępczej umieszczonych była następująca ilość dzieci z terenu Gminy Istebna:

3. rodziny zastępcze spokrewnione : dziewięć dzieci,
4. rodzina zastępcza zawodowa : siedmioro dzieci,
5. placówka opiekuńczo-wychowawcza typu interwencyjnego: troje dzieci
6. dom dziecka – jedno dziecko, które w roku 2024 na podstawie postanowienia Sądu powróciło do rodziny biologicznej

Na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka , gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania ponosi wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku i następnych latach pobytu.

Odpłatność za pobyt w pieczy zastępczej uzależnione jest od okresu przebywania w pieczy zastępczej czy domu dziecka oraz od średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w powiatowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych ogłoszonych przez Starostę Cieszyńskiego.

4. Edukacja rodziców i opiekunów

Zarówno pracownicy socjalni, jak i asystenci rodziny podczas kontaktu z rodzinami starają się edukować, poszerzać wiedzę, bądź też kierować do specjalistów, np. do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, placówki służby zdrowia itd. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zorganizował cykl warsztatów „ Szkoły dla rodziców”. Skorzystało z tej formy wsparcia 6 osób. Celem warsztatów jest podniesienie kompetencji rodzicielskich poprzez wspieranie rodziców w pełnieniu ich funkcji opiekuńczych, wychowawczych, w opartych na wzajemnym szacunku i zaufaniu, budowanie więzi rodzic– dziecko, doskonalenie umiejętności porozumiewania się z dziećmi, refleksja nad własnymi postawami

wychowawczymi radzeniu sobie w codziennych kontaktach z dziećmi, nauka umiejętności dialogu i kształtowania relacji, wymiana doświadczeń. **Tematyka zajęć, która została przeprowadzona to:** granice w wychowaniu (co dobrego dla wychowawcy i dziecka wynika ze stawiania i egzekwowania granic?), uczucia (jak radzić sobie z trudnymi uczuciami dziecka), zachęcanie dziecka do współpracy (jak sprawić, żeby dziecko robiło to, czego od niego się oczekuje?), kary i konsekwencje w wychowaniu (stosować czy nie?), rozwiązywanie problemów i konfliktów, zachęcanie dziecka do samodzielności. role – wpisywanie dziecka w role i uwalnianie od grania tych ról, pomocna pochwała i zachęta.

W rodzinach objętych pracą asystenta rodziny prowadzone były następujące działania :

- podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, rodzice oraz dzieci mają większą świadomość dotyczącą przestrzegania zasad higieny osobistej, została zwiększona świadomość i pogłębiona wiedza z zakresu pełnienia ról wychowawczych. Asystent przeprowadzał rozmowy informująco-edukacyjne na temat szczepień oraz bilansu dzieci, pomagał w umówieniu wizyt lekarskich.
- prowadzenie rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego i utrzymania abstynencji z osobami uzależnionymi od alkoholu, efektem jest abstynencja alkoholowa oraz kontynuowanie terapii.
- rozmowy informująco-edukacyjne celem podniesienia poziomu prowadzenia gospodarstwa domowego, podwyższenie poziomu świadomości na temat wykonywania podstawowych prac domowych, sprzątnięcia, prania gotowania oraz racjonalnego gospodarowania budżetem domowym,
- pomoc w napisaniu CV, listu motywacyjnego przedstawienie ofert pracy podopiecznym oraz mobilizacja do podjęcia zatrudnienia,
- rozmowy edukacyjne z rodzicami celem większego zaangażowanie rodziców w sprawy szkolne poprzez kontakt z wychowawcą ,co skutkuje poprawą wyników nauczania wśród dzieci,
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- dokonywanie okresowej sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie jej kierownikowi ośrodka,
- udział w posiedzeniu zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej,

4. Zmniejszanie sytuacji kryzysowych w rodzinach dysfunkcyjnych.

- **Interdyscyplinarna współpraca na rzecz rodzin**

Instytucje i służby aktywnie działają na rzecz pomocy rodzinom, które z różnych względów znalazły się w kryzysie. Pracownicy socjalni we współpracy z kuratorami na bieżąco diagnozują i reagują na wszelkie nieprawidłowości. W przypadku nieprawidłowości i rażących zaniedbań Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do informowania Sądu, który podejmuje stosowne postanowienia dot. sprawowania opieki nad dziećmi. W razie zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową pracownik socjalny zapewnia dziecku ochronę przez umieszczenie go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, dającej gwarancję zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i należytej opieki, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej (art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej) – w 2024 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej nie przeprowadzał interwencji aby zapewnić dziecku ochronę poprzez umieszczenie go w rodzinie spokrewnionej w pieczy zastępczej. Działania są podejmowane przez Zespół Interdyscyplinarny i grupy diagnostyczno-pomocowe, jeżeli w rodzinie wystąpi problem przemocy domowej. Każde dziecko w rodzinie, dotkniętej tym problemem jest uznawane za osobę doznającą przemocy domowej. W roku 2024 było prowadzonych łącznie 24 procedury Niebieskich Kart, przy czym 10 procedur zostało kontynuowanych z lat ubiegłych, 14 natomiast wszczęto w 2024 roku. Były też niestety przypadki, kiedy w trakcie trwającej już procedury wszczęto kolejne Niebieskie Karty, gdyż wystąpiły ponowne przypadki stosowania przemocy. W większości przypadkach osobą wskazaną, jako stosującą przemoc był mężczyzna. Z analizy danych uzyskanych w toku prowadzenia procedur Niebieskiej Karty wynika, że w zdecydowanej większości przypadków, sytuacjom, w których dochodzi do aktów przemocy towarzyszy uzależnienie.

Zespół Interdyscyplinarny w 2024 roku zorganizował 6 posiedzeń. Grupy robocze zostały zgodnie z ustawą przekształcone w grupy diagnostyczno-pomocowe. Praca grup diagnostyczno-pomocowych skupia się jednak przede wszystkim na bezpośredniej pomocy oraz monitorowaniu sytuacji w rodzinach, których problem przemocy dotyka.

5 . Poprawa skuteczności działań i instytucji zobowiązanych do wspierania rodziny.

- Udział pracowników ośrodka pomocy społecznej w różnorodnych szkoleniach, warsztatach i webinarium, dotyczących m.in.:
- Samookaleczenia w szkole podstawowej i średniej;
- Wczesna interwencja w zachowaniach agresywnych u dzieci i młodzieży;
- Dziecko z depresją w szkole „Jak budować wspierające środowisko”;

- Psychologia dziecka „Przyczyny trudnych zachowań u dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym;
- Dlaczego smartfon nie zastąpi rodziców a social media bezpośrednich kontaktów. Spotkanie z ekspertem;
- Wsparcie nastolatka w pracy nad samoregulacją;
- Metodyczne działanie asystenta z rodziną w sytuacji okołorozwojowej;
- Trauma rozwojowa u dzieci i młodzieży-objawy i sposoby pomocy;
- Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w internecie;
- Rola stylów przywiązania i zdolności regulacji emocji osób w rodzinie w przeciwdziałaniu przemocy domowej- perspektywa pracy asystentów rodziny;
- Dojrzałość emocjonalna opiekunów a nadopiekuńczość;
- Dbaj o siebie, by skutecznie pomagać innym – budowanie dobrostanu dla asystentów rodziny

Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Istebnej współpracują z koordynatorami pieczy zastępczej, kuratorami zawodowymi i społecznymi, terapeutami, poradniami, policją i służbą zdrowia, placówkami oświatowymi. Jest to również okazja do wymiany doświadczeń oraz dobrych praktyk, a także sposób na wypracowanie spójnego sposobu pomocy rodzinom w indywidualnych przypadkach.

Potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny w roku 2025 będą następujące:

1. Opracowanie i wdrożenie Programu Wsparcia Rodziny na lata 2025-2028
2. Potrzeba wspierania rodziców w rozwoju ich kompetencji rodzicielskich poprzez organizację profesjonalnych warsztatów kompetencji rodzicielskich, które zwiększą umiejętności rodziców w radzeniu sobie z problemami wychowawczymi, odpowiedniego reagowania, a także rozpoznawania potrzeb swoich dzieci.
3. Potrzeba zwiększenia środków na zatrudnienie psychologa, gdyż nadal obserwowane jest duże zainteresowanie tą formą pomocy. Coraz częściej rodzice zgłaszają się po pomoc dla swoich dzieci, będących w kryzysie. Mając na uwadze długi czas oczekiwania do lekarzy specjalistów kontakt z psychologiem jest dużą pomocą w opanowaniu nagle pojawiających się trudności.
4. Zatrudnienie psychoterapeuty ze względu na zdiagnozowane potrzeby w tym zakresie.
5. Potrzeba zwiększenia środków na pobyt dzieci w pieczy zastępczej, który niestety rośnie z roku na rok. Im dłuższy pobyt dziecka w pieczy tym większy procentowy udział współfinansowania w kosztach opieki i wychowania dzieci w pieczy zastępczej.
6. Kontynuowanie pracy na rzecz rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez posiedzenia zespołów specjalistów. Potrzeba rozwoju interdyscyplinarnego działania służb i

instytucji na rzecz wspierania rodzin, a także szkolenia służb w celu zwiększenia kompetencji i umiejętności w zakresie wspierania rodzin z trudnościami.

Podsumowanie

Mając na uwadze sukcesywność podejmowanych działań oraz dużą ich skuteczność w zapewnieniu wsparcia rodzinom zmagającym się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, konieczna jest kontynuacja wymienionych działań oraz podejmowanie nowych, mających na celu zwiększenie aktywności wszystkich instytucji działających na terenie Gminy Istebna. Praca z rodziną polega głównie na działaniach informująco-edukacyjnych, motywacyjnych zmierzających do poprawy sytuacji rodziny. Dlatego też istotne jest zwiększenie zintegrowanych działań pomocowych wszystkich instytucji czy podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny.

Sporządził:

Barbara Sikora

Kierownik Gminnego Ośrodka

Pomocy Społecznej w Istebnej